

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Šiaulių fotometraštininkas Algirdas Musneckis

2013-12-30

ŽURNALAS: FOTOGRAFIJA

TEMA: Fotografai

AUTORIUS: Remigijus Venckus

DATA: 2013-12

Rašyti apie žmones, kuriuos pažįsti, yra labai sudėtinga, mat kyla pavojus pačiam rašymo aktui tapti subjektyvia asmeninių patirčių kontempliacija. Kartais atrodo, kad toks tekstas negali pasiūlyti jokių konkrečių vertinimo kriterijų, kad jis tebus įvykusių susitikimų ir pokalbių atpasakojimas. Žinia, asmeniškumai dažnai lemia tendencingą, nekritišką draugo portretą.

Tačiau kritikos ir kaltinimų šališkumu aš nebijau, taigi šiaulietį fotografą Algirdą Musneckį (g. 1931 m.) drąsiai pavadinsiu draugu. Draugu, kuriam visada rūpėjo fotografijos ir meno klausimai, kuris visada domėjosi Šiaulių miesto kultūriniu gyvenimu bei jį registravo fotoaparato spragtelėjimais. „Su Šiauliais susijęs visas mano gyvenimas. Visos mano parodos skirtos miestui ir jo žmonėms, – pabrėžia fotografas. – Tačiau vis dar atrandu naujų temų, tokių kaip išmesti radioaktyvūs negatyvai, simboliškai žymintys Černobilio katastrofą.“

A. Musneckis 1931 m. gimė ir iki šiol gyvena Šiauliuose. 1955 m. baigė Juliaus Janonio vidurinę mokyklą. 1960 m. Šiaulių Kazio Preikšos pedagoginiame institute (dabar Šiaulių universitete) įgijo Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojo diplomą. 1960-1967 m., dirbdamas pirmojoje Šiaulių mokykloje-internate (dabar Sanatorinė mokykla), vadovavo fotobūreliui. Tuo metu A. Musneckis daug laiko skirdavo literatūros apie fotografiją studijavimui bei eksperimentavo su spalvota fotografija. Trisdešimt septynerius metus, 1967–2001 m., dirbo fotolaborantu Šiaulių Kazio Preikšos pedagoginiame institute (dabar Šiaulių universitetas). Praktinių užsiėmimų metu studentus supažindindavo su fotografijos technologijomis, o fotografijos būreliuose jaunesiems kūrėjams padėdavo rasti atsakymus į pačius įvairiausius ir aktualiausius meninės fotografijos klausimus. A. Musneckis taip pat buvo aktyvus instituto laikraščio „Pedagogas“ (dabar „Šiaulių universitetas“) fotokorespondentas – ilgą laiką fiksavo mokslo įstaigos kasdienę veiklą, šventes, konferencijas.

1956-uosius galima laikyti pirmosios A. Musneckio pažinties su fotografija metais. Su šia technologija supažindino klasės draugas Zenonas Kairys. Kartą privačiame pokalbyje A. Musneckas man prisipažino, kad jį tiesiog pakerejo fotopopieriuje

ryškėjantys draugų portretai. Ta nuostaba, matyt, išaugo iš suvokimo, kad pasaulį galima užfiksuoti ir paversti ilgaamžiu dokumentu. Dar tais pačiais metais, vedinas smalsumo ir troškimo įminti fototechnikos paslaptis, A. Musneckis išgijo pirmąjį fotoaparata - Tarybų Sąjungoje pagamintą *Smena*.

1966 m. Šiauliuose jau veikė „Eltos“ fotokorespondento, 1973 m. įkūrusio pirmąjį Lietuvoje fotografijos muziejų (dabar Šiaulių „Aušros“ muziejaus padalinys), Antano Dilio inicijuotas fotoklubas. Algirdą prie klubo veiklos prisijungti pakvietė buvęs klasės draugas, tuo metu žinomas fotografas Romas Gedminas. Žodis „fotografija“ anuomet skambėjo lyg stebuklas ir kiekvienas norėjo jį patirti, todėl fotoklube būrėsi daug jaunų žmonių. A. Musneckas prisimena, kad A. Dilys ir Povilas Karpavičius tuo metu klubo nariams buvo patys didžiausi autoritetai. O labiausiai nustebęs, kai užsiėmimuose pamatęs Klemensą Vitkauską, Šiauliuose veikusios draugijos „Putpelė“ narių suorganizuotos pirmosios fotografijų parodos dalyvį.

Pašnekovas prisimena, jog A. Dilys buvo visos fotografų bendruomenės jungtis. Jis visus suburdavo kolektyvinėms parodoms, vykusioms ne tik Šiaulių mieste, bet ir Latvijoje, Baltarusijoje bei kitose Tarybų Sąjungos šalyse. Šiauliečiai fotomenininkai pradėjo rengti fotosavaiteles, kuriose lankydavosi žymiausi to meto Tarybų Sąjungos fotografai. Kūrėjai dalydavosi asmenine patirtimi bei išvalgomis apie fotografijos meną ir technologijas.

Kaip ir kituose Lietuvos miestuose, Šiauliuose fotoklubas vienijo pačių įvairiausių profesijų žmones. Pavyzdžiui, inžinierius Petras Motiekaitis visus stebindavo nepriekaištingu technikos valdymu bei gebėjimu tobulai atspausti nuotraukas. „Mane tiesiog pribloškė P. Motiekaičio spalvoti kūriniai, atlikti naudojant tris filtrus, – prisiminimais dalijasi A. Musneckis. – Charizmatiškų asmenybių dėka giliau ir išsamiau pradėjome pažinti fotografijos paslaptis, kurios dažniausiai buvo perimamos iš gretimose respublikose, tokiose kaip Latvija ir Estija, fotografiją puoselėjančių kūrėjų. Nors žavėjomės latvio Gunārs Binde nuotraukomis, tačiau stebino ir lietuvių Aleksandro Macijausko, Romualdo Rakausko drąsi kūryba.“

1966-1968 m. A. Musneckis dalyvavo vietinėse Šiaulių fotoklubo rengiamose parodose. 1970 m. savo darbus eksponavo pirmojoje A. Dilio organizuotoje ir Šiauliuose surengtoje respublikinėje fotoklubų meninės fotografijos parodoje.

Pirmoji šiauliečių fotografų paroda įvyko Šiaulių kultūros rūmuose. A. Musneckas prisimena, kad tąkart, 1966 m., teko patiems rengti ekspoziciją: spausdinti fotografijas, rūpintis jų rėminimu ir kabinimu ant sienos. Kūrinius parodai atrinkdavo fotoklubo narių ir žiūrovų jungtinė komisija. Nuotraukas spausdindavo, retušuodavo anglies pieštuku, klijuodavo ant kartono kljais, skirtais staliaus darbams. Pjūkleliui atskirti kartono lakštai buvo dailinami dilde, o fotografijų paviršius purškiamas laku, kad blizgėtų.

Fotoklubo veikloje būta daug įvairių eksperimentų, kuriuos A. Musneckas prisimena su džiaugsmu ir nostalgija: „Mano gyvenime fotoeksperimentų būta labai daug. Perskaitęs arba išgirdęs iš draugų kokią nors naują siekdavau tinkamo rezultato ne tik fotografijoje, bet ir vokiškų bei rusiškų skaidrių ryškinime. Rezultatai kupini nusivylimų ir džiaugsmų. Antai rezultatai pasiekti spalvotų nuotraukų gamyboje

naudojant skirtingą popierių. Visi šie nusivylimai ir sėkmės mane ugdė, o mano patirtis įgyta tik per klaidų darymą ir jų taisymą.“

A. Musneckio aktyvumą Šiaulių fotoklubo veikloje žymi ir jo straipsnių apie fotografiją gausa. 1971 m. fotografas buvo išrinktas fotoklubo pirmininku, o 1972 m. LTSR fotografijos meno draugijos keturiasdešimties narių Šiaulių skyriaus pirmininku. Nuo 1971 m. A. Musneckis Lietuvos fotomenininkų draugijos (dabar Lietuvos fotomenininkų sąjungos) narys. Pašnekovas prisimena, kad fotoklubo gyvastį visada palaikydavo Kazio Preikšos pedagoginio instituto auklėtiniai Vladas Mikalauskas, Ričardas Dailidė, Vaclovas Adomavičius, Vaclovas Radavičius, Algimantas Puodžiūnas, Jonas Raškevičius ir kt.

Ilgą laiką A. Musneckas parodose demonstruodavo vos kelias pavienes fotografijas. O 1972 m. Kelmės rajono fotokorespondento Algimanto Bitvinskio iniciatyva Kelmės kultūros namuose įvyko pirmoji fotografo autorinė paroda pavadinta „A. Musnecko viešnagė Kelmėje“.

Vėliau A. Musneckis surengė per trisdešimt autorinių parodų. Aktyviai fiksavo renginių, Šiaulių miesto svarbiausių įvykių akimirkas. Tos fotografijos ne tik atgulė į asmeninį archyvą, bet eksponuotos parodose, dažnai prikeliamos ir demonstruojamos dokumentinio meno ekspozicijose. „Tikriausiai dėl to, kad viskas atgulė archyve, netyla telefono skambučiai. Visada kam nors prireikia vieno ar kito kadro leidiniui, parodai arba dokumentiniam video. Nors mano archyvai tvarkingi, tačiau tenka po juos nuobodžiai raustis ir ieškoti pageidaujamo kadro“ – pasakoja fotografas.

Įdomu tai, kad šiuolaikinė technologija, stumianti analoginę fotografiją iš dominuojančiosios pozicijos, patraukė ir A. Musneckio dėmesį. Fotografas, sutiktas miesto centrinėje gatvėje, ne tik klausdavo manęs apie kokią nors skaitmeninio vaizdo technologiją, bet ir pasidalydavo savarankiškai įgytomis naujomis žiniomis. „Baigiantis fotojuostų erai, nuogąstavau, kad nemokėsiu dirbti su skaitmeniniais aparatais“ – sako A. Musneckas. – Dabar džiaugiuosi, kad, saulutei slenkant vakarop, sėkmingai įsisavinau taikomąją kompiuterinę įrangą, skirtą skaitmeninei technologijai, bei žinau pagrindinius fotografijos terminus anglų kalba. Mane vis dar domina fototechnika. Renku skaitmeninius fotoaparatus, skaitau fotožurnalus, komplektuoju medžiagą apie Šiaulių fotografiją. Taigi idėjų daug, tik laikas labai greitai bėga... – pokalbį ilgesingai užbaigia ilgaamžis Šiaulių miesto fotografas A. Musneckis.